

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **S., s.r.o.**, O., X. Bratislava (predtým S.), zastúpený JUDr. V., advokátkou, K., X. Bratislava, proti žalovanému: **Á.**, zastúpený JUDr. E., advokátom, L., X. Bratislava, **o určenie neplatnosti rozhodcovskej doložky**, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 7. septembra 2006 č. k. 9Cbs/69/2003-683, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 7. septembra 2006 č. k. 9Cbs/69/2003-683 **z r u š u j e** a konanie **z a s t a v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave odvolaním napadnutým rozsudkom určil, že rozhodcovská doložka uzavretá medzi žalobcom a žalovaným dňa 09. 01. 1998 v rámci čl. 11.1 Zmluvy o kúpe akcií – privatizačnej zmluvy (v originálnom maďarskom znení označenej ako „Resvény adásvételi szerződés, Privatizációs szerződés“), je neplatná. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 18 733 Sk náhrady trov konania na účet právneho zástupcu.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalobou došlou súdu 02. 06. 2003 sa žalobca domáhal, aby súd určil, že rozhodcovská doložka uzavretá medzi žalobcom a žalovaným dňa

09. 01. 1998 v rámci čl. 11.1 Zmluvy o kúpe akcií – privatizačnej zmluvy, je neplatná. V podanej žalobe žalobca uviedol, že v roku 1997 žalovaný vyhlásil verejnú súťaž na predaj väčšinového podielu akcií spoločnosti D. D. R., a žalobca ako úspešný víťaz tejto súťaže uzavrel so žalovaným dňa 09. 01. 1998 Zmluvu o kúpe a predaji akcií – privatizačnú zmluvu. V rámci obchodnej privatizačnej zmluvy sa strany dohodli na rozhodcovskej doložke, podľa ktorej mali byť všetky spory vyplývajúce z privatizačnej zmluvy prejednávané a rozhodované v arbitrážnom konaní a príslušným na rozhodovanie má byť stály medzinárodný rozhodcovský súd vo Viedni (Viedenský tribunál). Žalobca má za to, že nebol spôsobilý podľa slovenského práva (Moskovská konvencia) rozhodcovskú doložku uzavrieť, čo spôsobuje neplatnosť rozhodcovskej doložky, a preto žiada, aby súd určil, že rozhodcovská doložka zo dňa 09. 01. 1998 v rámci čl. 11.1 Zmluvy o predaji akcií – privatizačnej zmluvy, je neplatná.

Súd mal v konaní za to, že právomoc slovenského súdu je daná, pretože sporná pohľadávka žalovaného sa nachádza v Slovenskej republike, kde sídli jej údajný dlžník – žalobca. Vecná príslušnosť krajského súdu je daná ustanovením § 9 ods. 3 písm. n/ O. s. p. podľa ktorého spory o neplatnosť rozhodcovských zmlúv rozhoduje krajský súd. Miestna príslušnosť konajúceho súdu je založená podľa § 86 ods. 2 O. s. p., pretože sídlo žalobcu ako dlžníka tvrdených pohľadávok sa nachádza v jeho územnom obvode.

V ďalšom sa súd zaoberal dôvodmi neplatnosti rozhodcovskej doložky; problematika rozhodcovského konania, a teda aj rozhodcovskej doložky (zmluvy) je upravovaná v zákonoch o rozhodcovskom konaní. V súčasnosti je účinný zákon č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovskom konaní. V čase uzatvorenia rozhodcovskej doložky, a tiež v čase začatia sporu pred Viedenským tribunálom bol účinný zákon č. 218/1998 Z. z. V zmysle prechodných ustanovení § 54 ods. 2 a 3 zákona č. 244/2002 Z. z. treba rozhodcovskú zmluvu, jej náležitosti, posúdiť podľa doterajších predpisov.

V prejedávanej veci sa jedná o takúto situáciu a na daný prípad je použiteľný režim zákona č. 218/1996 Z. z. Rozhodcovská doložka bola uzavretá dňa 09. 01. 1998 a rozhodcovské konanie začalo dňa 04. 04. 2002. Prednosť pred ustanoveniami zákona

má medzinárodná zmluva, ktorá prípadne určitú otázku upravuje odchyľne. Podľa § 41 zákona č. 218/1996 Z.z., ustanovenia tohto zákona sa použijú, ak medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak. Prednosť pri riešení otázok súvisiacich s rozhodcovským konaním, a teda aj rozhodcovskou doložkou, budú mať pred ustanoveniami zákona č. 218/1996 Z. z. ustanovenia medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná; v konkrétnom prípade nimi sú:

1) Zmluva o právnej pomoci;

2) Dohovor o riešení občianskoprávných sporov vznikajúcich zo vzťahov hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce v rozhodcovskom konaní (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 115/1974 Zb. - Moskovská konvencia),

3) Európsky dohovor o obchodnej arbitráži (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 176/1964 Zb.). Všeobecná medzinárodná právna úprava, na ktorú odkazuje ustanovenie § 41 zákona č. 218/1996 Zb., v otázke určenia pravidiel na posudzovanie rozhodcovskej doložky je obsiahnutá v čl. IV ods. 2 Európskeho dohovoru.

K požiadavkám na náležitosti rozhodcovských zmlúv existuje aj ďalšia špeciálna úprava, ktorá je použiteľná pred ustanoveniami Európskeho dohovoru podľa čl. X ods. 7 dohovoru. Túto úpravu predstavuje čl. 58 Zmluvy o právnej pomoci a Moskovská konvencia, ktoré obe sú tiež súčasťou slovenského právneho poriadku. Slovenský právny poriadok cestou Moskovskej konvencie vylučuje, aby bolo vo vzťahu k predmetu rozhodcovskej doložky (sporom tam uvedeným) dojednané súdište tak, ako k tomu došlo. V dôsledku Moskovskej konvencie si mohli strany v rozhodcovskej doložke dojednať pre spory z privatizačnej zmluvy len arbitrážne konanie pred rozhodcovským súdom zriadeným pri hospodárskej a priemyselnej komore v signatárskych štátoch Moskovskej konvencie. Rakúska republika nie je stranou Moskovskej konvencie, preto dojednanie rozhodcovského konania pred Viedenským tribunálom v rozhodcovskej doložke nebolo slovenským právnym poriadkom dovolené. Preto je rozhodcovská doložka neplatná v zmysle § 39 OZ. Maďarská republika bola v čase dojednania rozhodcovskej doložky a naďalej je zmluvnou stranou Moskovskej konvencie, Slovenská republika doposiaľ Moskovskú

konvenciu nevypovedala. Ak zmluvné strany do rozhodcovskej doložky zahrnuli veci, ktoré tam Moskovská konvencia nedovoľovala, dostala sa rozhodcovská doložka do rozporu so zákonom (§ 41 zákona č. 218/1996 Z. z.), ktoré ukladá prednostné rešpektovanie obsahu medzinárodných zmlúv, a preto je rozhodcovská doložka podľa § 39 OZ neplatná.

K námietke žalovaného v zmysle § 159 ods. 3 O. s. p. súd neprihliadol z dôvodu, že predmet konania, v ktorom boli vydané rozhodnutia rakúskych súdov, nie je totožný s predmetom konania vedeného tunajším súdom pod sp. zn. 9Cbs 69/03, a vo vzťahu k predmetnému konaniu nemôže ísť o prekážku veci rozhodnutej. Na základe zisteného skutkového stavu a vykonaných dôkazov súd žalobe vyhovel.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca. V odvolaní poukazoval na skutočnosti podľa ktorých:

a) neboli splnené podmienky konania, nedostatok právomoci súdu;

b) rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení, otázku právomoci súdu posudzoval podľa nesprávneho hmotného práva, tvrdenie súdu o údajnom rozpore rozhodcovskej doložky s Moskovským dohovorom je nielen nesprávne, ale hlavne na posúdenie sporov z privatizačnej zmluvy je tento dohovor nepoužiteľný, bez ohľadu na skutočnosť, že Maďarská republika nie je jeho zmluvnou stranou;

c) nesystematicnosť odôvodnenia rozhodnutia a nedostatok dôvodov v ňom nerezultujú záver o presvedčivosti odôvodnenia rozsudku, a teda správnosti a objektívnosti rozhodnutia. Žalovaný navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a konanie zastavil alebo, aby žalobu zamietol. V prípade potvrdzujúceho rozsudku žiada, aby odvolací súd vo výroku potvrdzujúceho rozsudku pripustil dovolanie, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného právneho významu.

Na odvolanie žalovaného sa písomne vyjadril žalobca. Poukazuje, že v konaní argumentoval dôvodmi neplatnosti predmetnej rozhodcovskej doložky. Ak súd považuje rozhodcovskú doložku za neplatnú, nemôže ani podľa čl. 58 Zmluvy o právnej pomoci uznať rozhodcovský rozsudok vydaný na jej základe. Žalobcovi úplne a účel rozhodnutia, ktorého

sa domáha, bude naplnený, ak toto rozhodnutie bude aplikovateľné iba na území Slovenskej republiky. Odvolanie žalovaného nie je opodstatnené, a preto navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) prejednal odvolanie žalovaného podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p., a dospel k nasledovným zisteniam:

Podľa § 7 ods. 1 O. s. p., platného v čase začatia konania, v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných rodinných, družstevných, ako aj z obchodných vzťahov (včítane podnikateľských a hospodárskych vzťahov), pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

V prípade, ak žalobca má sídlo v Slovenskej republike a žalovaný v Maďarskej republike, je právomoc slovenských súdov v majetkových sporoch daná, ak je daná príslušnosť podľa predpisov Slovenskej republiky alebo, ak bola založená písomným dohovorom účastníkov konania.

Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že v prejednávanvej veci sa žalobca voči žalovanému domáhal žalobou zo dňa 02. 06. 2003 na súde (Krajský súd v Bratislave) určenia, že rozhodcovská doložka uzavretá medzi žalobcom a žalovaným dňa 09. 01. 1998 v rámci čl. 11.1 Zmluvy o kúpe akcií – privatizačnej zmluvy, je neplatná (konanie vedené pod sp. zn. 9Cbs/69/2003); v ďalšom texte „prvá žaloba“.

Ďalšou žalobou zo dňa 14. 11. 2003 sa žalobca domáhal, aby súd určil, že právo žalovaného voči žalobcovi na peňažné plnenie podľa čl. 5.1. a čl. 5.5 Zmluvy o kúpe akcií – privatizačnej zmluvy, uzavretej medzi žalobcom a žalovaným dňa 09. 01. 1998, neexistuje (konanie vedené pod sp. zn. 17Cb27/03), v ďalšom texte „druhá žaloba“.

Ďalšou žalobou zo dňa 15. 12. 2003 sa žalobca domáhal, aby súd určil, že Zmluva o kúpe akcií – privatizačná zmluva, uzavretá dňa 09. 01. 1998 medzi žalobcom a žalovaným, je neplatná (konanie vedené pod sp. zn. 17Cb98/03), v ďalšom texte „tretia žaloba“.

Vo všetkých troch žalobách sa jedná o totožnosť účastníkov konania, ich procesného postavenia na strane žalobcu a žalovaného a vo všetkých troch žalobách žalobca uplatňuje, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je (§ 80 písm. c/ O. s. p.). Vo všetkých troch žalobách sa navrhované určenie právneho vzťahu týka tej istej zmluvy, ktorou je Zmluva o kúpe akcií – privatizačná zmluva, uzavretá dňa 09. 01. 1998, medzi žalobcom a žalovaným. V konaní vo veci sp. zn. 9Cbs/69/2003 rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 9Cbs/69/2003-683 zo dňa 7. septembra 2006 tak, že určil neplatnosť rozhodcovskej doložky uzavretej medzi žalobcom a žalovaným zo dňa 09. 01. 1998 v rámci čl. 11.1 Zmluvy o kúpe akcií - privatizačnej zmluvy.

V konaní vo veci sp. zn. 17Cb/27/03 rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 17Cb/27/03-623 zo dňa 30. apríla 2008 tak, že konanie zastavil. Rozhodnutie odôvodnil tak, že rozhodcovská doložka dojednaná medzi žalobcom a žalovaným v čl. 11.1 privatizačnej zmluvy je platná, a teda vylučuje právomoc slovenských súdov na konanie o návrhu žalobcu zo dňa 14. 11. 2003, preto podľa § 106 ods. 1 O. s. p. konanie zastavil. Vzhľadom na nedostatok právomoci súdu ďalšie podmienky neskúmal.

V konaní vo veci sp. zn. 17Cb/98/03 rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 17Cb/98/03-438 zo dňa 30. apríla 2008 tak, že konanie zastavil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že rozhodcovská doložka dojednaná medzi žalobcom a žalovaným v čl. 11.1 privatizačnej zmluvy je platná, a teda vylučuje právomoc slovenských súdov na konanie o určenie neplatnosti privatizačnej zmluvy. Vzhľadom na nedostatok právomoci súdu, splnenie ďalších podmienok konania neskúmal a nezaoberal sa skutkovými a právnymi otázkami neplatnosti privatizačnej zmluvy. S poukazom na ustanovenie § 106 ods. 1 O. s. p., konanie zastavil.

Na odvolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací uznesením č. k. 2Obo/132/2008 zo dňa 28. októbra 2008 uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. apríla 2008 č. k. 17Cb/98/03438 ako vecne správne potvrdil.

Podľa § 167 ods. 2 O. s. p., ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 159 ods. 2 veta pred bodkočiarkou O. s. p., výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány.

Podľa § 159 ods. 3 O. s. p., len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova.

Konanie o určenie neplatnosti privatizačnej zmluvy, súčasťou ktorej je rozhodcovská doložka, bolo súdom zastavené po zistení, že vec sa má podľa zmluvy účastníkov prejednať v rozhodcovskom konaní. V konaní mal za preukázané, že rozhodcovská doložka je platná a konanie zastavil (§ 106 ods. 1 veta prvá pred bodkočiarkou O. s. p.).

Uznesením o zastavení konania došlo tak k prekážke veci právoplatne rozsúdenej pre žalobu o určenie neplatnosti rozhodcovskej doložky, ktorá je obsiahnutá v privatizačnej zmluve, jedná sa o totožnosť účastníkov konania, ale aj o totožnosť predmetu konania, teda určenia neplatnosti, či už časti privatizačnej zmluvy, alebo zmluvy ako takej.

V odvolacom konaní sp. zn. 5Obo/210/2006 odvolací súd rozhoduje o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 07. 09. 2006 č. k. 9Cbs/2003-683. Súd prvého stupňa odvolaním napadnutým rozsudkom určil, že rozhodcovská doložka privatizačnej zmluvy je neplatná.

V priebehu odvolacieho konania vznikla prekážka veci právoplatne rozsúdenej v dôsledku zastavenia konania o neplatnosť privatizačnej zmluvy pre nedostatok právomoci slovenských súdov rozhodovať o privatizačnej zmluve (Uznesenie Krajského súdu v Bratislava z 30. apríla 2008 č.k. 17Cb/98/03 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. októbra 2008 č. k. 2Obo/132/2008).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 221 ods. 1 písm. d/ O. s. p. napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a podľa § 104 ods. 1 O. s. p. konanie zastavil.

O náhrade trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, keďže konanie bolo zastavené (§ 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 30. januára 2009

**JUDr. Štefan Š a t k a, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M.